

Feitenkaart drugsgebruik volwassenen Rotterdam-Rijnmond

Drugsgebruik in Nederland

Hoewel niet al het drugsgebruik tot een drugsverslaving leidt, is een drugsverslaving meestal wel begonnen met experimenteel gebruik. Afhankelijkheid van drugs komt vooral voor bij jongvolwassenen en meestal gaat het om een cannabisverslaving. Een drugsverslaving heeft vaak negatieve gevolgen voor het dagelijks functioneren en sociale relaties en wordt in verband gebracht met een slechtere (mentale) gezondheid, huiselijk geweld en criminaliteit [1]. Het landelijke drugsbeleid richt zich daarom op het voorkomen van het gebruik van drugs en het beperken van risico's voor de gebruiker, diens directe omgeving en de samenleving [2]. Ondanks alle inspanningen nam landelijk het cannabisgebruik onder volwassenen de afgelopen jaren toe. De eerdere toename in het gebruik van de meest gebruikte harddrugs (zoals ecstasy en amfetamine) stabiliseerde tijdens de coronapandemie. Lachgasgebruik nam in deze periode af [3].

Deze feitenkaart geeft inzicht in het zelf gerapporteerd drugsgebruik van volwassenen tot en met 64 jaar in regio Rotterdam-Rijnmond. Hiervoor is gebruik gemaakt van gegevens van de Gezondheidsmonitors van 2008 t/m 2020.

Auteur

Sarah Boer, Gea Schouten en Menthe Rijk, Onderzoek en Business Intelligence Gemeente Rotterdam, fotografie: Peter Schmidt en Claudia Zantman, John Miller & Pexels via Pixabay

Datum

3-10-2022

Meer informatie

Deze feitenkaart is te vinden op Gezondheidinkkaart.nl.

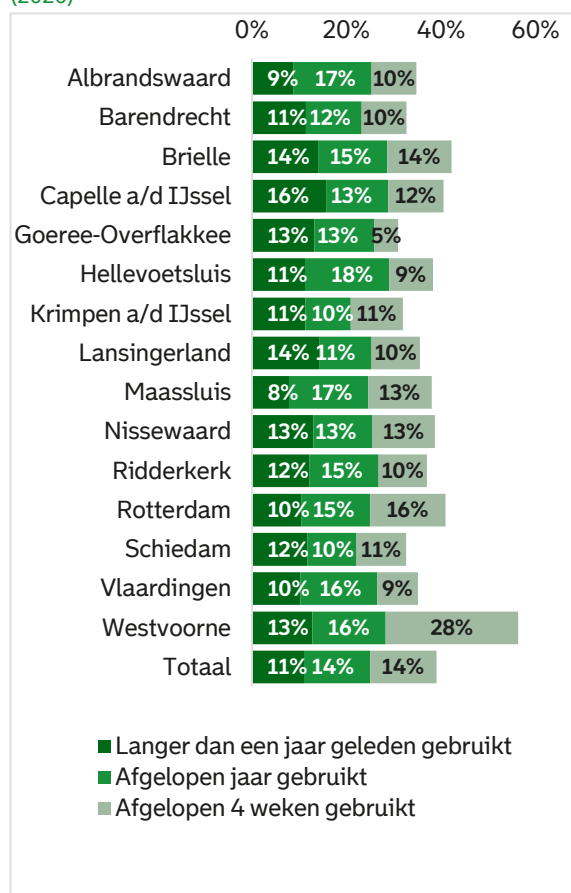
Vragen over deze feitenkaart mailt u naar gezondheidsmonitor@rotterdam.nl.

Drugsgebruik in Rotterdam-Rijnmond in 2020

Een flink deel van de (jong)volwassenen in Rotterdam-Rijnmond heeft wel eens soft- en/of harddrugs uitgeprobeerd. In de Gezondheidsmonitor van 2020 liet 39% van de jongvolwassenen (18 t/m 23-jarigen) en 31% van de volwassenen (24 t/m 64-jarigen) weten ooit drugs¹ te hebben gebruikt.

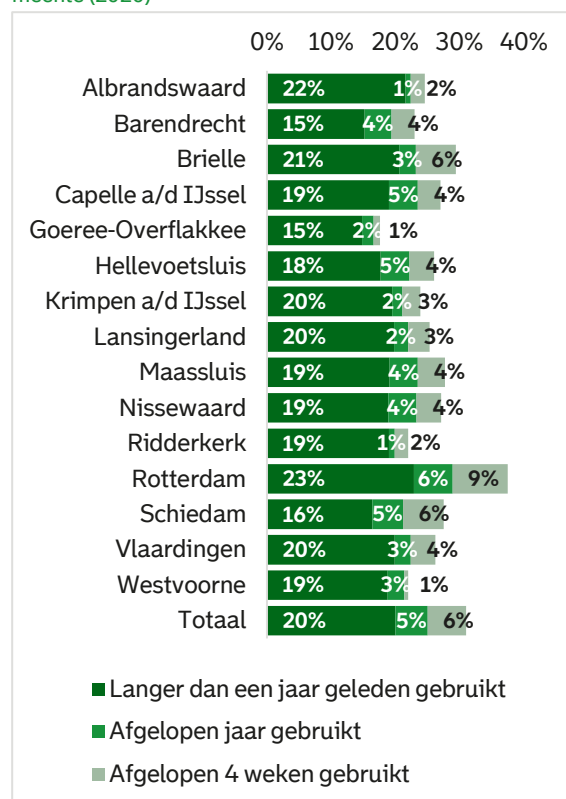
Drugsgebruik in de afgelopen 4 weken onder jongvolwassenen in Westvoorne is hoger dan het regiogemiddelde van 14%. Op Goeree-Overflakkee is dit aandeel lager dan gemiddeld (figuur 1).

Figuur 1 Drugsgebruik 18 t/m 23-jarigen naar gemeente (2020)

Drugsgebruik in de afgelopen 4 weken onder Rotterdamse volwassenen is hoger dan het gemiddelde van 6%. Volwassenen in Ridderkerk, Albrandswaard, Westvoorne en op Goeree-Overflakkee rapporteren juist een lager dan gemiddeld gebruik (figuur 2).

Figuur 2 Drugsgebruik 24 t/m 64-jarigen in 2020 naar gemeente (2020)

Cannabis

Cannabis wordt gebruikt om te ontspannen of sociaal te zijn maar ook om met problemen om te gaan [3]. Zwaar en langdurig gebruik wordt geassocieerd met een vermindering van geheugen en concentratie en met een verhoogd risico op schizofrenie of psychotische symptomen. In Nederland wordt meer cannabis gebruikt dan in andere Europese landen [3].

¹ Cannabis, ecstasy, cocaïne, amfetamine, GHB, LSD en/of heroïne (exclusief lachgas)

In Rotterdam-Rijnmond gebruikte een kwart (25%) van de jongvolwassenen en 9% van de volwassenen het voorgaande jaar cannabis.

Harddrugs

Ecstasy, cocaïne, amfetamine en GHB worden vaak gebruikt tijdens het uitgaan en zijn vanwege hun risico's voor de volksgezondheid geclassificeerd als harddrugs [4]. Ecstasy is na cannabis de meest gebruikte drug in Nederland [4]. Gebruik ervan kan psychische klachten verergeren en het geheugen, concentratie en stemming negatief beïnvloeden [5].

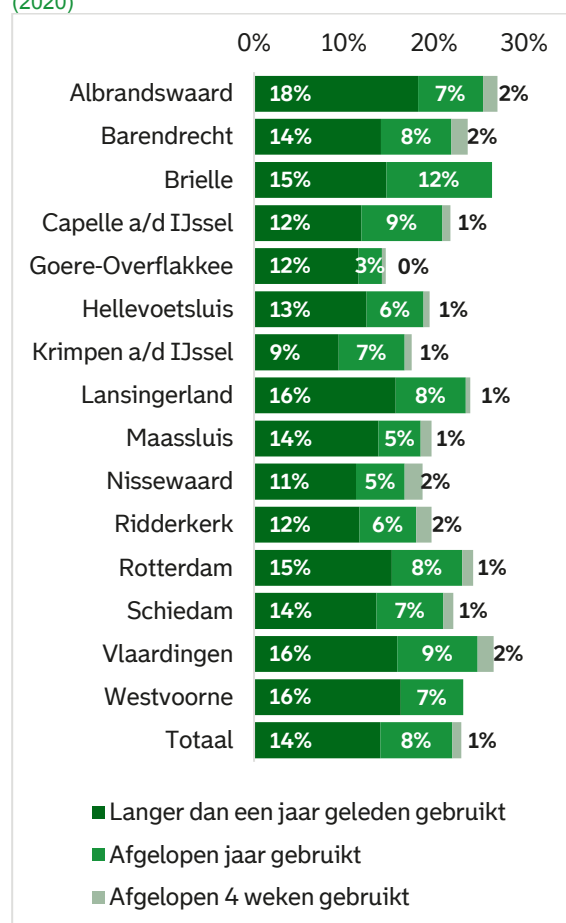
In Rotterdam-Rijnmond gebruikte zo'n 11% van de jongvolwassenen en 5% van de volwassenen het afgelopen jaar ecstasy, cocaïne, amfetamine, GHB, LSD en/of heroïne.

Lachgas

Lachgas is na cannabis en ecstasy de meest gebruikte drug in Nederland [3]. Het zorgt voor een kortdurende maar sterke roes en kan zowel euforie als angst oproepen. Langdurig gebruik ervan kan leiden tot neurologische stoornissen. Lachgas valt sinds 2016 onder de Warenwet en is gemakkelijk en legaal verkrijgbaar. Het gebruik ervan heeft daardoor een enorme vlucht genomen. Lachgas wordt door gebruikers nauwelijks als 'drug' gezien, maar als een relatief onschuldig middel. Vanaf 1 januari 2023 is recreatief gebruik van lachgas door consumenten verboden [6].

Gebruik van lachgas is vooral in trek onder jongeren en jongvolwassenen. In Rotterdam-Rijnmond gebruikte ongeveer een kwart (23%) van de jongvolwassenen ooit lachgas – mannen iets vaker dan vrouwen (26% vs 21%). 9% van de jongvolwassenen gebruikte het afgelopen jaar nog lachgas. Er bestaan lichte verschillen tussen de gemeenten in lachgasgebruik in de afgelopen 4 weken, maar deze verschillen niet significant van het regiogemiddelde van 1% (figuur 3).

Figuur 3 Lachgasgebruik 18 t/m 23-jarigen naar gemeente (2020)

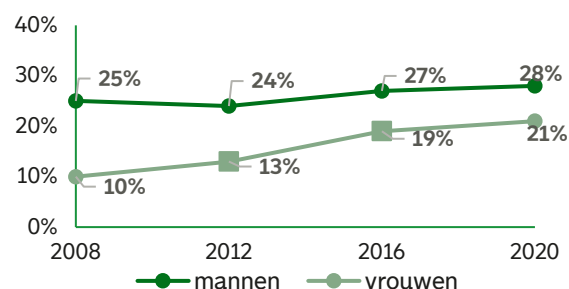
Trends drugsgebruik in Rotterdam-Rijnmond

Cannabis- en harddrugsgebruik in Rotterdam-Rijnmond neemt sinds 2008 toe (figuur 4-7). Hoewel gebruik vaker voorkomt onder mannen, is de toename in gebruik het sterkst onder jongvolwassen vrouwen.

Cannabis

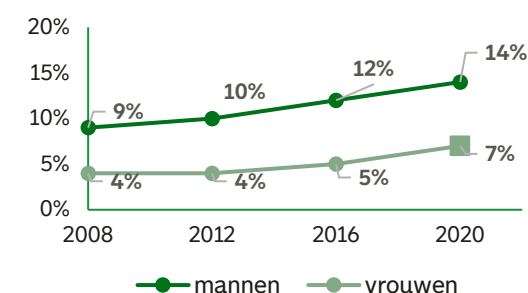
Het deel van de 18 t/m 54-jarigen dat ooit cannabis gebruikte steeg van 25% in 2008 tot 35% in 2020. Het deel dat het afgelopen jaar gebruikte nam tussen 2008 en 2020 ook gestaag toe van 8% tot 12%. Deze toename was het sterkst onder jonge vrouwen en vond vooral plaats tussen 2008 en 2016 (4). Cannabisgebruik in de afgelopen 4 weken liet eveneens een stijging zien, van 5% in 2008 tot 7% in 2020.

Figuur 4 Cannabisgebruik afgelopen jaar door 18 t/m 23-jarigen in Rotterdam-Rijnmond naar geslacht (2008-2020)

□ Significant verschil t.o.v. eerdere meting ($p < 0,05$)

Figuur 5 Cannabisgebruik afgelopen jaar door 24 t/m 54-jarigen in Rotterdam-Rijnmond naar geslacht (2008-2020)

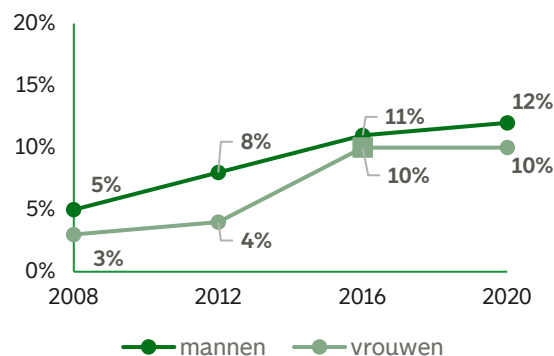

□ Significant verschil t.o.v. eerdere meting ($p < 0,05$)

Harddrugs

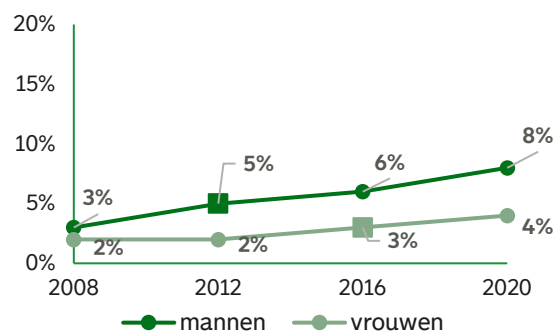
Het deel van de 18 t/m 54-jarigen dat ooit harddrugs² gebruikte is de afgelopen jaren meer dan verdubbeld. In 2008 gold dit nog voor 8%; in 2020 geldt dit inmiddels voor 17% van de volwassenen. Gebruik in het afgelopen jaar verdubbelde ook, van 3% in 2008 tot 7% in 2020. De stijging was vooral fors onder jonge vrouwen. Tussen 2008 en 2016 verdrievoudigde in deze groep het deel dat het afgelopen jaar harddrugs gebruikte (figuur 6). Ook het harddrugsgebruik in de laatste 4 weken verdubbelde van 1% in 2008 tot 2% in 2020.

Figuur 6 Harddrugsgebruik afgelopen jaar door 18 t/m 23-jarigen in Rotterdam-Rijnmond naar geslacht (2008-2020)

□ Significant verschil t.o.v. eerdere meting ($p < 0,05$)

Figuur 7 Harddrugsgebruik afgelopen jaar door 24 t/m 54-jarigen in Rotterdam-Rijnmond naar geslacht (2008-2020)

□ Significant verschil t.o.v. eerdere meting ($p < 0,05$)

² Ecstasy, cocaïne en/of amfetamine

Ecstasy

In 2020 rapporteerde 10% van de jongvolwassenen en 5% van de volwassenen het afgelopen jaar ecstasy te hebben gebruikt. Dit is een verdrievoudiging van het gebruik in 2008 (figuur 8 en 9). De grootste toename vond plaats tussen 2008 en 2016. Tussen 2016 en 2020 vlakke de stijging, wellicht als gevolg van de coronapandemie, wat af.

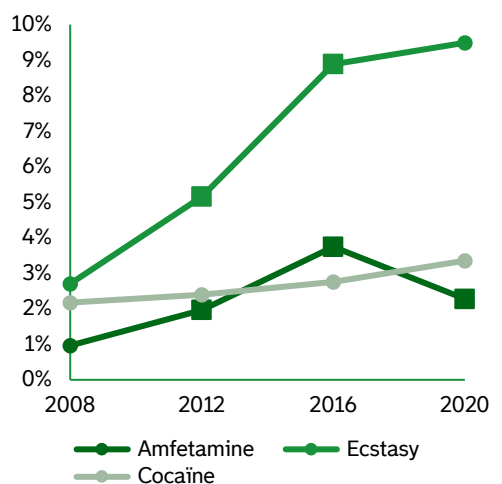
Cocaïne

Zo'n 3% van de (jong)volwassenen geeft in 2020 aan het afgelopen jaar cocaïne te hebben gebruikt (figuur 8 en 9). Dit is niet veel meer dan in 2008 (2%); toch lijkt het gebruik van cocaïne sinds die tijd geleidelijk iets toe te nemen.

Amfetamine

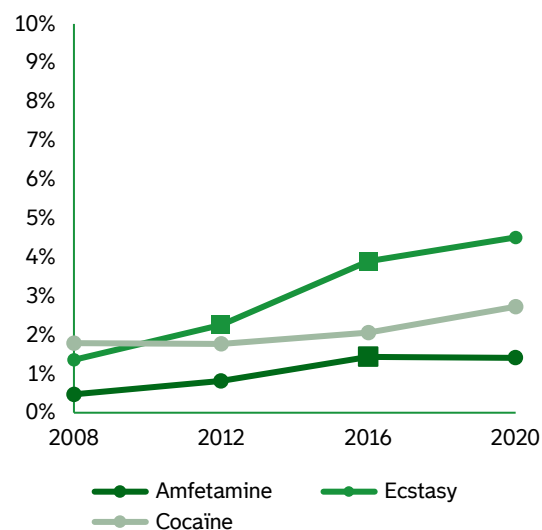
Voor het eerst sinds 2008 daalde het aandeel jongvolwassenen dat het voorgaande jaar amfetamine gebruikte van 4% in 2016 naar 2% in 2020 (figuur 8). Onder volwassenen stabiliseerde het percentage gebruikers in die periode rond de 1% (figuur 9).

Figuur 8 Harddrugsgebruik afgelopen jaar 18 t/m 23-jarigen naar type in Rotterdam-Rijnmond (2008-2020)

□ Significant verschil t.o.v. vorige meting ($p < 0,05$)

Figuur 9 Harddrugsgebruik afgelopen jaar 24 t/m 54-jarigen naar type in Rotterdam-Rijnmond (2008 – 2020)

□ Significant verschil t.o.v. vorige meting ($p < 0,05$)

Lachgas

Lachgasgebruik wordt pas vanaf 2016 uitgevraagd in de Gezondheidsmonitor voor volwassenen. Recent lachgasgebruik in Rotterdam-Rijnmond daalde tussen 2016 en 2020. Zo gebruikte in 2016, 12% van de jongvolwassenen het afgelopen jaar lachgas en nam dit af tot 9% in 2020. Gebruik in de afgelopen 4 weken daalde tussen 2016 en 2020 ook, van 3% naar 1%.

Drugsgebruik naar achtergrondkenmerken

Tabel 1 illustreert dat middelengebruik niet onder alle groepen even gebruikelijk is. Zo komt gebruik het vaakst voor onder jongvolwassenen. Eén op de 5 van deze groep gebruikte het afgelopen jaar cannabis en één op 10 gebruikte harddrugs. Ook naar geslacht zijn er duidelijke verschillen. Mannen rapporteren ongeveer twee keer zo vaak cannabis- en harddrugsgebruik als vrouwen. Daarnaast komt harddrugsgebruik vaker voor onder inwoners zonder migratieachtergrond of met een hoger opleidingsniveau dan onder inwoners met een migratieachtergrond of een lager opleidingsniveau.

Tabel 1 Gebruik cannabis/harddrugs afgelopen jaar 18 t/m 64-jarigen uitgesplitst naar achtergrondkenmerk (2020)

Afgelopen 12 maanden		
Achtergrondkenmerk	Cannabis	Harddrugs
Geslacht		
Mannen	14%	7%
Vrouwen	7%	4%
Totaal	11%	5%
Leeftijd		
18-34	20%	11%
35-49	6%	3%
50-64	3%	1%
Migratie-achtergrond		
Geen	10%	6%
Marokko	7%	1%
Turkije	5%	1%
Suriname	10%	2%
Nederlands Cariben	14%	3%
Opleidingsniveau		
Lager onderwijs	6%	1%
Mavo/lbo	8%	3%
Havo/vwo/mbo	12%	5%
Hbo/wo	11%	7%

Rood= significant hoger dan gemiddelde. Groen= significant lager dan gemiddelde ($p < 0,05$)

Samenhang met ander middelengebruik en gezondheid

Het is bekend dat er een verband is tussen het gebruik van drugs en andere genotsmiddelen. Tabel 2 laat zien dat cannabisgebruik vooral geassocieerd is met een sterk verhoogde kans dat iemand ook rookt en dat harddrugsgebruik vooral samenhangt met een sterk verhoogde kans op zwaar drankgebruik.

Depressie en problematisch middelengebruik gaan vaak samen. De samenhang kan twee kanten uitgaan: depressiviteit als gevolg van het gebruik/misbruik van middelen of middelengebruik als reactie op depressiviteit [7]. Tabel 3 laat zien dat drugsgebruik niet alleen samenhangt met een verhoogde kans op angst of depressie maar ook met andere gezondheidsproblemen. Zo hebben volwassenen die drugs gebruiken ongeveer 1,5 keer zo vaak een chronische aandoening als degenen die niet gebruiken. Ook hiervoor is een verklaring in beide richtingen denkbaar: het ontstaan van chronische aandoeningen als gevolg van veelvuldig middelengebruik of het gebruik van middelen in reactie op gezondheidsproblemen.

Tabel 2 Relatieve kans op zwaar drankgebruik en roken onder gebruikers t.o.v. niet-gebruikers (18 t/m 64-jarigen)

	Zware drinker	Roker
Cannabis < 12 mnd	3,4	6,9
Harddrugs < 12 mnd	5,2	4,0

Rood= significant hogere kans dan de niet-gebruikers

Tabel 3 Relatieve kans op hoog risico angststoornissen/depressie en chronische aandoeningen onder gebruikers t.o.v. niet-gebruikers (18 t/m 64-jarigen)

	Hoog risico angststoornis/ depressie	Chronische aandoening
Cannabis < 12 mnd	2,1	1,5
Harddrugs < 12 mnd	1,2	1,3

Rood= significant hogere kans dan de niet-gebruikers

Gebruikte definities

Zware drinker: minstens één keer per week 6 (mannen) dan wel 4 (vrouwen) glazen alcoholische drank op één dag drinken.

Hoge kans op angststoornis of depressie: een score van 30 t/m 50 op de Kessler Psychological Distress Scale.

Chronische aandoening: minimaal één door een arts vastgestelde chronische aandoening.

Bronnen en verwijzingen

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en, CBS en RIVM.

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016, GGD'en, CBS en RIVM.

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2012, GGD'en, CBS en RIVM.

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2008, GGD Rotterdam-Rijnmond

1. <https://www.vzinfo.nl/drugsverslaving/oorzaken-en-gevolgen>
2. <https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/drugs/landelijk-beleid>
3. <https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/af1911-nationale-drug-monitor-2021/>
4. <https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/drugs/cijfers-en-feiten>
5. <https://www.drugsinfo.nl/xtc>
6. <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/11/14/per-1-januari-2023-verbod-op-lachgas>
7. <https://www.depressie.nl/achtergrondinformatie/depressie-en-middelengebruik>

Vragenlijst

De vragenlijst van de Gezondheidsmonitor 2020 is te vinden op <https://gezondheidinkaart.nl/documents>.